

Col·loqui entre Raymond Chandler i Ian Fleming.

Jo Marlowe, tu Bond

L'investigador Marlowe fa cinquanta anys. Aquest fet se celebra amb un document inèdit: un diàleg radiofònic entre el seu creador i el «pare» d'en 007.

Philip Marlowe fa cinquanta anys. En les primeres setmanes del 1939 es va publicar *La gran dormida*, un dels llibres més importants de la novel·la policíaca, digne de figurar, segons alguns, entre els textos més importants de la literatura americana del Nou-cents. Es tracta no sols de la primera novel·la de Chandler, sinó també de la primera aparició oficial del més cèlebre dels investigadors privats.

El col·loqui, que publiquem en primícia en aquestes planes, es va desenvolupar el 6 de juliol de 1958 a la seu de la BBC de Londres. Una data històrica. De fet era la primera vegada que l'autor de Philip Marlowe i el pare d'en James Bond s'enfrontaven. Fleming havia justament acabat el seu *Goldfinger*, que tenia com a protagonista l'agent secret 007, i sortia d'una gran depressió; les crítiques angleses a la seva darrera novel·la havien estat terribles. Chandler al contrari, alguns anys abans havia fet una crítica al *Sunday Times* de la novel·la de Fleming *Moonraker* (*El gran slam de la mort*). Això fou el que es van dir:

IAN FLEMING: «Els meus llibres són criticats i se'ls acusa de ser massa sovint violents i desagradables, però jo crec que és just que el meu anomenat "heroi" pateixi abans de rebre el premi, al final del llibre».

RAYMOND CHANDLER: «Sí, és cert, ha de patir una mica, però...».

FLEMING: «Però no massa... Bé, en el meu nou llibre no se li fa gaire mal».

CHANDLER: «¿De veres? ¿I quin n'és el títol?».

FLEMING: «Goldfinger».

CHANDLER: «¿Com t'ho fas per escriure tants llibres amb tots els compromisos que tens?».

Sean Connery, el James Bond més popular de la història del cine.

FLEMING: «Bé, doncs, m'assento, donat que cada any m'agafo dos mesos de vacances a Jamaica (així està previst en el meu contracte amb el *Sunday Times*), aleshores m'assento i escric el meu llibre».

CHANDLER: «Jo no sóc capaç d'escriure un llibre en dos mesos».

FLEMING: «Bé, hi ha gent que escriu un llibre en una setmana o deu dies».

CHANDLER: «Per exemple l'Edgar Wallace. Per cert conec una anècdota sobre l'Edgar. Un dia va anar a Hollywood i li van demanar si podia escriure una història original per una posta en escena, en un plaç de sis setmanes. Això va ser un divendres, doncs el dilluns següent va tornar-hi amb la història acabada».

FLEMING: «Esperem però que li hagin pagat per sis setmanes. ¿El teu vell "heroi" Philip Marlowe està basat d'alguna manera en tu mateix? Jo hi veig una clara relació entre tu i Marlowe...».

CHANDLER: «Si és així, no és intencionat. Ha succeït d'una manera casual».

FLEMING: «Naturalment un escriu sobre allò que coneix. En quant a James Bond, per exemple, suposo que té alguna de les meves manies, però no crec que tingui cap mena de relació amb el tipus de persona que crec que sóc».

CHANDLER: «¿Tu saps jugar a baccarat tan bé com ell?».

FLEMING: «Tan bé no. Encara que m'agradaria molt. M'agraden els jocs d'atzar».

CHANDLER: «A mi en canvi no m'agraden gens els jocs d'atzar, són l'únic vic que no tinc».

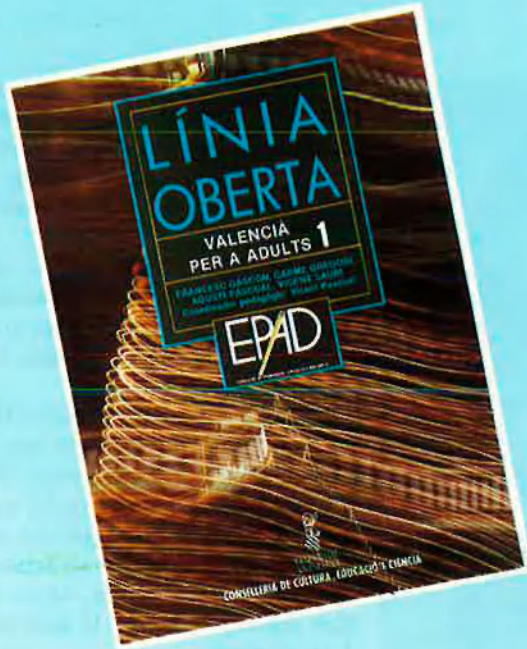
FLEMING: «Vinga va, encara en queden molts, ¿no?».

CHANDLER: «No, de veres, és

NOVETATS EDITORIALS

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

Brut Nature

COM DIFERENCIAR UN ENTÈS D'UN SET-CIÈNCIES

No resulta difícil reconèixer un entès. N'hi ha prou d'observar-lo quan demana un cava en un restaurant. Inevitablement, la seva veu s'alça per damunt dels convencionalismes, de la xerrameca, de les modes i les males maneres, dels consells i les recomanacions, per demanar el que senzillament l'entès defineix com un excel·lent cava. És a dir, el BRUT NATURE de Freixenet. Un entès sap el que diu a diferència d'un set-ciències que diu el que sap, que no acostuma pas a ser gaire. Per això, quan

vostè vulgui gau-

dir d'un cava de

bouquet lleuger, de tons afrunats i de bombolla delicada; d'un cava que és una autèntica carícia per als sentits, sol·liciti el BRUT NATURE de Freixenet. A més de gaudir d'una bona estona d'esplendor, podrà donar-se el gust de riure's dels set-ciències.

De

Freixenet

Fardor

NOVETATS en LLIBRES

<p>edicions 62 sa</p>	<p> EDITORIAL TRES I QUATRE</p>
<p>DE LA CONQUESTA A LA FEDERACIÓ HISPÀNICA Diversos autors HISTÒRIA DEL PAÍS VALENCIÀ, coordinada per Ernest Belenguier. Volum II. 552 pàgs. i 32 pàgs. de làmines. Arran del 1238, el País Valencià s'incorporà de ple al món europeu occidental i cristià, no sense un procés més llarg del que inicialment es podia imaginar.</p>	<p>EFFECTES PERSONALS Francesca Duranti Narratives 314, núm. 14. 232 pàgines. Traducció de Joan F. Mira La darrera novel·la d'una de les veus més consolidades de la narrativa italiana actual.</p>
<p>Edicions BROMERA</p>	<p>EDITORIAL EMPÚRIES</p>
<p>LA METAMORFOSI Franz Kafka A la lluna de València, 10 136 pàgs. 650 ptes. Un dels textos més desassossegadors de la literatura universal. Una història que esgarrija i entengreix alhora.</p>	<p>EL CONVIDAT DEL DIA D'ACCIÓ DE GRÀCIES Truman Capote Col·lecció Clàssics de la literatura juvenil Traducció de Quim Monzó Tres contes descaradament autobiogràfics, plens de malícia i d'intel·ligència.</p>
<p>edicions 62 sa</p>	<p> La Galera</p>
<p>DE LES GERMANIES A LA NOVA PLANTA Diversos autors. HISTÒRIA DEL PAÍS VALENCIÀ, coordinada per Ernest Belenguier. Volum III, 416 pàgs. i 32 pàgs. de làmines. Els grans trets de la conjuntura econòmica i política des de la unió dinàstica dels Reis Catòlics fins a la Guerra de Successió a la corona d'Espanya.</p>	<p>PER A QUÈ SERVEIX? Ruth Rocha Els grumets de mar enllà, 67 Per què es fa tantes preguntes, la Marina?</p>
<p> EDITORIAL TRES I QUATRE</p>	<p> curial</p>
<p>OC Ferran Garcia-Oliver Narratives 314, núm. 13, 280 pàgs. Dos països per descobrir, però alhora, tan pròxims a nosaltres (l'exterior: Occitània; i l'interior: l'amor i l'amistat) en un llibre deliciós i iniciàtic.</p>	<p>ELS MARGES 40 Revista de llengua i literatura. Dirigida per Joaquim Molas</p>
<p> Edicions Proa</p>	<p> UNIVERSITAT DE VALÈNCIA</p>
<p>EL JARDÍ DELS SET CREPUSCLES Miquel de Palol Il·lustració de Raimon Sunyer</p>	<p>SOCIOLINGÜÍSTICA F. Gimeno i B. Montoya Biblioteca Lingüística Catalana</p>

l'únic que no tinc. No tinc cap interès en el joc d'atzar».

FLEMING: «Segons tu, ¿hi ha diferències entre les novel·les policiaques angleses i les americanes?».

CHANDLER: «En els *thrillers* americans l'acció és més ràpida».

FLEMING: «Sí, a casa nostra seguim una mena d'escola de te i dolços. Els policies són sempre massa gentils, sempre estan bebent tasses de te, els inspectors probablement fumen pipa i tot succeeix en una atmosfera tranquil·la de casa de camp. Vosaltres, en canvi, teniu la tradició del *private eye* (ull privat), de l'investigador privat, que no existeix a casa nostra perquè per a nosaltres el detectiu privat, en conjunt, és només una persona qualsevol que segueix parelles casades per tal de descobrir-hi possibles traïcions.

CHANDLER: «Pensa que a Amèrica també són així».

FLEMING: «Sí, però com a mínim, en les novel·les, els feu arribar a ser alguna cosa més».

CHANDLER: «L'investigador privat és un catalitzador. És aquell que resol les situacions. No existeix realment, si un no el fa semblar real. Ni tan sols guanya molts diners».

FLEMING: «Marlowe em sembla bastant real. Vull dir que jo sóc capaç de visualitzar-lo».

CHANDLER: «Sí, i jo també, però només perquè el conec des de fa molt de temps. De totes maneres no és tan real com a exemple d'investigador privat».

FLEMING: «Crec que aquest mateix raonament és també vàlid pels altres agents dels serveis secrets. N'he conegut una pila i són, per sobre de tot, persones que estimen la pau i la tranquil·litat».

CHANDLER: «Han de tenir un gran coratge interior».

FLEMING: «És cert, perquè la seva és una feina avorrida, que no és apreciada, sense possibilitats de medalles o reconeixement. És també bastant dur per les seves esposes. Sense comptar, després, amb el perill que corren més d'una vegada».

CHANDLER: «Els policies no tenen una vida fàcil a Amèrica, arrisquen la vida molt sovint».

FLEMING: «Sí, però vosaltres dispareu molt més que nosaltres».

CHANDLER: «Però he conegut un capità de policia que ha portat la pis-

tola durant 28 anys sense haver-la usada mai, exceptuant quan anava al polígon de tir de qualificació. No ha disparat mai a un home.

FLEMING: «Jo, l'any passat, a Amèrica, vaig ser aturat per la policia perquè anava a 155 km/h amb la meua "Studelac", el meu automòbil preferit d'Amèrica. És una barreja de Studebaker i de Cadillac. Mentre em portaven a l'oficina del sheriff ens vam fer una mica amics i em va ensenyar la seva pistola reglamentària. Aleshores li vaig preguntar si la feia servir mai i ell em va respondre que ni somiava a usar-la, perquè cada vegada que hagués disparat hauria hagut d'omplir tants impresos que només la idea l'esgarriava. Era una persona molt divertida. Però tornem als nostres llibres i a les nostres ficcions criminals. ¿Tens en ment alguna idea per a un nou llibre, després del que sortirà avui?».

CHANDLER: «Bé, m'he ficat en un gran embolic».

FLEMING: «¿Per què?».

CHANDLER: «Perquè el meu "heroi" s'està a punt de casar».

FLEMING: «¿En Marlowe es casa?».

CHANDLER: «Sí, però serà una lluita dura perquè ella no aprecia gens el lligam a allò que ella considera una professió bruta, i a ell no li entusiasmarà gens el model de vida que li agradaria a ella, una casa molt cara a Palm Springs envoltada d'estafadors a totes hores. Hi ha d'haver una lluita per for-

ça, potser tot s'acabarà en un divorci, no ho sé.

FLEMING: «Déu meu. ¿No has pensat a carregarte-la?».

CHANDLER: «¿Matarla? No, de cap manera, en els fons és maca i no seria massa bonic fer-la desaparèixer».

FLEMING: «Jo en canvi, no crec que el meu "heroi" s'arribi mai a casar».

CHANDLER: «Pensa que si em carregués en Marlowe i resolgués així els seus problemes no hauria d'escriure més llibres».

FLEMING: «Em pregunto quins són els ingredients fonamentals d'un bon thriller. Certament ha d'haver-hi l'acció, que ha de començar a la primera pàgina i continuar durant tota la novel·la, després també hi ha d'haver violència, i una certa quantitat de sexe. També hi cal una trama, la gent vol saber com s'acabaran les coses».

CHANDLER: «Sí, i s'hi podria afegir també una mica de misteri. Hi ha d'haver una situació misteriosa. L'investigador sap que hi ha alguna cosa estranya, alguna cosa que no rutlla, però no sap exactament quina cosa. Per a mi, penso que el misteri no està en ¿qui ha assassinat Sir John al seu estudi?, sinó en quina és la situació que ha conduït a l'homicidi, i què volien els personatges, i quin tipus de gent eren».

FLEMING: «Sí, això és exactament allò sobre el qual tu escrius; desenvolupes els caràcters dels teus personatges molt més que jo.

Torna a engegar la teua ràdio, Philip

Sobre Marlowe s'han escrit massa coses. S'està tornant un presumptuós, intenta gestar la seva fama entre els intel·lectuals. Però el noi està buit. Temps enrera sabia escopir i llançar fort la pilota i parlava sense pèls a la llengua...». Així ho esmentava Raymond Chandler en una carta a Hamish Hamilton, datada el 10 d'agost de 1984. Ja aleshores, el culte al més cèlebre dels investigadors privats del nostre segle havia arribat a assolir tals proporcions que fins i tot començaven a preocupar el seu autor. Gràcies també a la identificació amb Humphrey Bogart, el seu alter-ego cinematogràfic (el film *La gran dormida*, sota la direcció

de Howard Hawks, va sortir al 1946), el seu personatge s'havia convertit en un mite.

Encara avui en dia l'estil de Marlowe és font d'inspiració per una pila de deixebles seus: a la literatura, no només policíaca, al teatre, al cinema, als còmics, a la publicitat. Quantes gabardines amb el coll aixecat, quantes cigarretes Camel penjant dels llavis d'hommes mal afaitats i d'una mirada enutjada, i quants whiskys empassats d'un glop devem a Marlowe...

Justament enguany Philip Marlowe fa cinquanta anys (*La gran dormida* fou publicat, de fet, a les primeres setmanes del 1939).